

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1. Valdkonnapädevused

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

2. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tunda õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja

tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

1.-4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeoskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentset ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega.

Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtteja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

3. Üldpädevuste arengu toetamine ja õppekava läbivate teemade käsitlemine

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades. Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaüleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus. Valdkonnasisese ja -ülese lõimingu võimalusi, kõigi üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist kirjeldatakse kooli õppekava üldosas.

Pädevuste peamiste komponentide - teadmiste, oskuste ja hoiakute - kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri

4. Õpitulemused III kooliastme lõpuks

Õpilane:

- väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
- tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
- oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

5. Ainevaldkonna õppeained ja nädalatundide jaotumine klassiti Prangli Põhikoolis

Nädalatunid on jaotatud arvestusega, et koolis õpivad eesti emakeelega õpilased. Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus. Eesti keelt õpitakse 1.-9. klassini, kirjandust 5.-9. klassini.

Õppeaine	Nädalatunde									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Kokku
Eesti keel	8	6	7	6	3	3	2	2	2	37
Kirjandus					2	2	2	2	2	10

6. Õppe- ja kasvatusesmärgid eesti keeles

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järelalus- ja põhjendusoskust;
- harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
- suhtub tolerantset eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

Eesti keel – I kooliaste

7. I kooliastme õpitulemused eesti keeles

I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- kuulab mõtestatult eakohast teksti; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;
- mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele; kasutab kõnes ja kirjas sobivalt lühivastuseid ning terviklauseid;
- kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda; jutustab endast ning oma lähiümbruses toimunust;
- loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt, õigesti ning mõistmisega; mõistab muu hulgas lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;
- jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava toel;

- kirjutab õpitud keelendite piires õigesti; kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- hangib otstarbekohast teavet eri allikatest; kasutab eakohaseid sõnaraamatuid

Suuline keelekasutus (õpitulemused klassiti I kooliastmel)

1. klass	2. klass	3. klass
A1. kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab	A1. kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti; toimib saadud sõnumi	A1. kuulab mõtestatult eakohast teksti; toimib sõnumi või juhendi järgi

kuuldud lause, jutu sisu; toimib saadud suulisejuhendi järgi	kohaselt õpetaja abil	
A2. väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; kasutab kõnes lühilauseid	A2. väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; kasutab kõnes terviklauseid	A2. väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid
A3.-	A3. vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel	A3. vaatleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi
A4. jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust	A4. vestleb oma kogemustest ja loetust	A4. avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta
A5. annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu	A5. koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil	A5. annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi
A6. koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu	A6. koostab õpetaja abiljutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu	A6. jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ning küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu

A7. teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid	A7. teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil kalähedase tähenduse	A7. leiab väljendumiseks lähedaseja vastandtäheendusega sõnu
A8. esitab luuletust peast	A8. esitab luuletust peast	A8. esitab luuletust peast

A. Suuline keelekasutus (õppesisu ja –tegevused klassiti)

Helide ja häälte ning häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine.	1. klass	Helide ja häälte ning häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine.
	2.klass	-
	3.klass	-
Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ning nähtu kommenteerimine.	1.klass	Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ning nähtu kommenteerimine.
	2. klass	Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. Kaaslaste ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmikas (mõtestatud) peast esitamine.
lihtsa skeemi koostamine. Kaaslaste ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).		
Kuuldud jutu (muinasjutu, lühijutu lapse elust jms) ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastelening nende ütlustele.		
Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine vastavaltolukorrale. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni)		

esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.

Selge häälde jälgimine teksti esitades.

Sobivate kõnetuste (palumise, küsimise, keeldumise, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.

Sõnavara arendamine: sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine; lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; ahel-jutustamine. Sündmuse, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimänguserisuguste meeolude väljendamiseks. Tuttava

Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning luuletuse ja dialoogi ilmeka(mõtestatud) peast esitamine.

B. Lugemine I kooliastmel

<p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p> <p>Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine.</p>	1.klass	-
	2.klass	Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuseküsimine.
	3.klass	Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

3. klassi lõpuks

B1. loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ning kaarti;

B2. loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;

B3. töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;

B4. vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;

B5. eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ning keeldu;

B6. tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;

B7. on lugenud läbi vähemalt 12 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;

B8. teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

1. Lugemine (õppesisu ja –tegevused klassiti)

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.	1. klass	Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
	2. klass	Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
	3. klass	Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
Trükitähtede tundmaõppimine.	1. klass	Trükitähtede tundmaõppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade

<p>Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine. Lugemistehnika</p>		<p>moodustamine. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p>
<p>arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemis-</p>	<p>2. klass</p>	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemis-tehniliselt raskete sõnade ning sõnaühendite lugema õppimine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p>
<p>tehniliselt raskete sõnade ning sõnaühendite lugemaõppimine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p>	<p>3. klass</p>	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladusus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetajajuhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p>
<p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine</p>	<p>1. klass</p>	<p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses ja nende tähenduse tabamine.</p>
	<p>2. klass</p>	<p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.</p>

õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.	3. klass	Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.
Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.	1. klass	Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.	2. klass	Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.
	3. klass	Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.	1. klass	-
	2. klass	Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.
	3. klass	Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.
Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.	1. klass	-
	2. klass	Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

	3. klass	Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.
Töö tekstiga: õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade	1. klass	-
	2. klass	Töö tekstiga: õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpikusõnastiku kasutamine.

leidmine. Õpikusõnastiku kasutamine.	3. klass	Töö tekstiga: õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpikusõnastiku iseseisev kasutamine.
Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.	1. klass	Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
	2. klass	Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valiksaatelause alusel ning partnereid arvestades. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
	3. klass	Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.
Loetud raamatust jutustamine ning loetule emotsionaalse hinnangu andmine. Vajaliku raamatu leidmine õpetaja abigaja iseseisvalt.	1. klass	Loetud raamatust jutustamine ning loetule emotsionaalse hinnangu andmine. Vajaliku raamatu leidmine õpetaja abiga ja iseseisvalt.
	2. klass	Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku raamatu leidmine õpetaja abiga ja iseseisvalt autori ja teema järgi.
	3. klass	Loetud raamatust jutustamine ning loetule emotsionaalse hinnangu andmine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.
Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.	1. klass	Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, mõistatus, luuletus.
	2. klass	Tekstiliikide eristamine: luuletus, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend.
	3. klass	Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.
Tarbe- ja teabetekst: teade, tööjuhend, eeskiri, retsept, saatekava, sõnastik, tööjuhend, sisukord, õpikutekst, teatmeteose tekst, ajalehe- ja ajakirja- ning muu meediatekst.	1. klass	-
	2. klass	-
	3. klass	Tarbe- ja teabetekst: teade, tööjuhend, eeskiri, retsept, saatekava, sõnastik, tööjuhend, sisukord, õpikutekst, teatmeteose tekst, ajalehe- ja ajakirja- ning muu meediatekst.

<p>Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Ilukirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus,</p>	<p>1. klass</p>	<p>Ilukirjandus: liisusalm, jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p> <p>Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, lähtudes vajadusest õpilaste keelekasutust rikastada ja kultuuritraditsiooni edasi anda ning arvestades järgmisi teemavaldkondi.</p>
--	------------------------	---

C. Kirjutamine I kooliastmel

<p>3. klassi lõpuks</p>	
<p>C1.</p>	<p>kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga</p>
<p>C2.</p>	<p>kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära</p>
<p>C3.</p>	<p>valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset</p>
<p>C4.</p>	<p>märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit</p>
<p>C5.</p>	<p>teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses</p>
<p>C6.</p>	<p>kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed</p>
<p>C7.</p>	<p>piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi</p>
<p>C8.</p>	<p>kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi (30-40 sõna)</p>
<p>C9.</p>	<p>koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja</p>

C. Kirjutamine (õppesisu ja –tegevused klassiti)

<p>Kirja eelharjutused.</p>	<p>1. klass</p>	<p>Kirja eelharjutused. Joonistähtede kirjutamine.</p>
<p>Joonistähtede kirjutamine.</p>		<p>Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged</p>
<p>Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida.</p>		<p>tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida.</p>
<p>Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine, puhtus,</p>		<p>Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus kirjutamine. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust.</p>
		<p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitus. Oma kirjavea parandamine õpetaja abiga.</p>

<p>käekirja loetavus ning kuupäeva kirjutamine.</p> <p>Teksti ära kiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi sõnade jalausete kirjutamine.</p> <p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus.</p>		<p>Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine. 15-20 sõna lihtlausetena.</p>
	<p>2. klass</p>	<p>Väikeste ja suurte kirjatähtede kordamine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida.</p> <p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus, teateõpetaja abiga.</p> <p>Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjaberberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p>Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine. 20-25 sõna lihtlausetena.</p> <p>Oma kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhatakse; kirjavea vältimine, kui veaohlikule tähelepanu juhatakse.</p>
	<p>3.klass</p>	<p>Õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus ning kuupäeva kirjutamine. Teksti ära kiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine. 30-40 sõna. Oma kirjavea iseseisev leidmine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p>
<p>Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine. Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks.</p> <p>Ümberjutustuse kirjutamine. Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms).</p> <p>Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutuülesehitus:</p>	<p>1.klass</p>	<p>Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine.</p> <p>Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms).</p> <p>Loovtöö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, toel). Lünkümberjutustuse kirjutamine.</p>
	<p>2.klass</p>	<p>Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.</p> <p>Loovtöö kirjutamine (jutt, skeemi või kaardi toel fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p>

<p>alustus, sisu, lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p> <p>Sündmusest ja loomast kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>		<p>Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>
	3.klass	<p>Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks. Ümberjutustuse kirjutamine. Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms).</p> <p>Loovtöö kirjutamine (vabajutt, juttupildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kavatoel, fantaasialugu).</p> <p>Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p> <p>Sündmusest ja loomast kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>
<p>Häälik, silp, sõna, lause, tekst. Täis- ja kaashäälikud. Tähed ja tähestik, tähestikujärjekord.</p>	1.klass	<p>Häälik, sõna, lause, tekst.</p> <p>Tähed ja tähestik. Võõrtähtede vaatlus.</p>
	2.klass	-
	3.klass	Tähestikuline järjekord
<p>Hääliku pikkuse ning häälikuühendi märkimine kirjas. <i>i</i> ja <i>j-i</i> õigekiri (v.a võõrsõnad ning tegijanimi); <i>h</i> sõna alguses; sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses; <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses ning tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade ja ilmakaarte nimetuses. Silbitamise ja poolitamise alused. Liitsõna.</p>	1.klass	<p>Häälikute märkimine kirjas.</p> <p>Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. Kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik <i>k, p, tomadussõnade</i> alguses. <i>I</i> ja <i>j</i> ning <i>hsõna</i> alguses seoses tähtede õppimisega.</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.</p> <p>Liitsõna vaatlus ja moodustamine.</p>
	2.klass	<p>Varasemale lisanduvad keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkusja õigekiri, <i>k, p, t s</i> ja <i>h</i> kõrval; <i>i</i> ja <i>j</i> silbi alguses; <i>h</i> sõna alguses; silbitamise ja poolitamise üldpõhimõtted.</p> <p>Suur algustäht oma kooli ning tuntumateskohanimedes.</p>
	3.klass	<p>Häälikuühendi märkimine kirjas.</p> <p>Hääliku pikkuse ning häälikuühendi märkimine kirjas. <i>i</i> ja <i>j-i</i> õigekiri (v.a võõrsõnad ning tegijanimi); <i>h</i> sõna alguses; sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses; <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses ning tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade ja ilmakaarte nimetuses. Silbitamise ja poolitamise alused.</p>

		Liitsõna.
Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus.	1.klass	Sõnade lõpu õigekiri –d ja –vad (mitmus) ning –b tegusõna kolmas pööre õigekirjaga tutvumine.
Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning <i>sse</i> -lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude ning <i>da</i> -vormi õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (<i>ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus</i>).	2.klass	Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (<i>ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus</i>). Mitmuse nimetava ning <i>sse</i> -lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus.
	3.klass	Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning <i>sse</i> -lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude ning <i>da</i> -vormi õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (<i>ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus</i>).
Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma loetelus. Koma <i>et, sest, aga, kuid, siis, kui</i> puhul. Sidesõnad, mis ei nõua koma.	1.klass	Tutvumine väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid: punkt (hüüu- ja küsimärgi vaatlemine). Koma lauses. Teksti vaatlus.
	2.klass	Väit- (jutustav), küsilause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine liitlauses <i>et, sest, aga, kuid</i> puhul.
	3.klass	Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma loetelus. Koma <i>et, sest, aga, kuid, siis, kui</i> puhul. Sidesõnad, mis ei nõua koma.
Sõnavara. Lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.	1.klass	-
	2.klass	-
	3.klass	Sõnavara. Lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Lisategevused 1. ja 3. klassi eesti keele tunnis, mida võimaldavad 35 tundi aastas:

arvutiklassi kasutamine õppeülesannete lahendamise eesmärgil või

testide lahendamine või

erinevate mängude mängimine, mis teadmiste kinnitamiseks või

interaktiivsete keelekeskkondade kasutamine erinevate oskuste ja teadmiste kinnistamiseks ja uute leidmiseks (nt miksike.ee, lastekas.ee, mudila.ee jne).

Eesti keel – II kooliaste

8. II kooliastme õpitulemused eesti keeles

.6. klassi lõpetaja:

- suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
- oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet ning anda hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
- oskab luua õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
- tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;
- tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhiregleid;
- oskab kasutada ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

Suuline ja kirjalik suhtlus II kooliastmel

6. klassi lõpuks

A1. valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust

A2. leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi

A3. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid

A4. võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis

A. Suuline ja kirjalik suhtlus (õppesisu ja –tegevused klassiti)		
Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades:	4.klass	Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.
koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis.		Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine).
	5.klass	Nime ja hüüdnime erinevuse tundmine. Erinevate eesmärkidega lausete korrektne lõpetamine (küsi-, väit-, hüüd- ja soovlause). Liit- ja koondlauses ning otsekõnes mõtete avaldamine ja mõistmine. Mõtete jagamine tekstis lõikudeks. Võõrsõnade õigekirja tundmine ja kasutamine. Õpilane oskab rikastada oma sõnavara homonüümide, sünonüümide ja antonüümidega. Kirjeldava, jutustava ja arutleva kirjandi erinevuste tundmine. Referaadi ja ettekande koostamine, esitamine.
	6.klass	Vestluse ja väitluse käitumisnormide tundmine. Õpilane oskab väljendada järgarvsõnu rooma numbritega ja valida, millal kirjutada arv numbritega, millal sõnadega. Kirja, e-kirja ja ametliku kirja kirjutamine. Slängisõnade ja piltlike väljendite kasutamiseks sobiva aja ja koha valimine. Jaatava ja eitava kõne tundmine ja kasutamine. Mõtte väljendamiseks sobivaima aja (olevik, lihtminevik, täisminevik ja enneminevik) ja tegumoe (isikuline ja umbisikuline) valimine. Kirjeldava, jutustava ja arutleva kirjandi erinevuste tundmine, oskus neid eristada ja vajalikus stiilis oma mõtteid väljendada, samuti teha selleks vajalikku eeltööd, kasutada (kirjutada) teiste autorite tsitaate. Õpilane mõistab eri liiki tarbetekstet (nt retsept, menüü, päeva plaan, bussi graafik, reklaam), oskab neist vajalikku infot leida ning ise vastavat teksti luua. Õpilane mõistab erinevate meediakanalite olemust (raadio, televisioon, internet) ja meediatekste (nt uudis, juhtlõik, arvamyslugu, arvustus, intervjuu).

<p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitlusja tutvustus. Väite</p>	<p>4.klass</p>	<p>Hääliku pikkuste eristamine.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldule kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.</p> <p>Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.</p> <p>Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine.</p> <p>Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms).</p> <p>Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine.</p>
<p>põhjendamine.</p>	<p>5.klass</p>	<p>Helitute ja heliliste häälikute eristamine. <i>H</i>-tähe kuulamine ja hääldamine sõna alguses ja sees. Probleemi esitamine ja selle põhjal klassikaaslas(te)ga arutlemine ning näidete toomine. Sõna kohta küsimuse esitamine. Kõnes ainsuse ja mitmuse, samuti sõnaliikide, omadussõna võrdlusastmete, põhi- ja järgarvsõnade, käänete, homonüümi tähenduste, tegusõna pöörete, ajavormide, jaatava ja eitava kõne, liht-, koond- ja liitlause, otsekõne ja saatelause, võõrsõnade eristamine.</p> <p>Sündmuste jutustamine, tegelaste jms kirjeldamine, arutlemine ja kuuldu põhjal kokkuvõtte tegemine ja oma arvamuse kujundamine.</p>
	<p>6.klass</p>	<p>Vestluse ja väitluse käitumisnormide tundmine. Probleemi esitamine ja selle põhjal klassikaaslas(te)ga arutlemine, näidete toomine ning oma seisukoha põhjendamine. Kõnes ainsuse ja mitmuse, samuti sõnaliikide, omadussõna võrdlusastmete, põhi- ja järgarvsõnade, käänete, homonüümitähenduste, tegusõna pöörete, ajavormide, jaatava ja eitava kõne, liht-, koond- ja liitlause, otsekõne ja saatelause, võõrsõnade eristamine . ja selle põhjal info analüüsimine.</p> <p>Kirjas pöördumise ja lõpetuse eristamine ja selle põhjal info analüüsimine. Iseloomustuse põhjal info analüüsimine ja teema arendamine. Vanasõnade ja kõnekäändude analüüs, nende põhjal arutlemine. Kuuldud tekstist idee toomine esile ja sündmuste kronoloogiline esitamine. Tekstis väite ja põhjenduse eristamine. Uudisloos täpsuse ja erapooletuse hindamine, uudisloost info leidmine ja analüüs. Suulise</p>

		intervjuu tegemine (nii küsija kui ka vastajana). Täpsustavate küsimuste küsimine.
Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ningkõnejärg. Kaaslasetaiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnanguandmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon.	4.klass	Dialogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomiiim. Rollimäng. Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks). Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
	5.klass	Kaasõpilase mõistekaardi, kirjelduse jms täiendamine ning kaasõpilase töö või vastuse diskreetne parandamine. Dialogi ja dramatiseeringu koostamine. Klassivestlus. Rühmas või paaris erinevate ülesannete täitmine, oma töö tutvustamine ning kaaslastelt konstruktiivse kriitika saamine õpetaja esitatud kriteeriumite alusel. Probleemide arutlemisel ühise seisukoha esitamine, kompromisside tegemine.
	6.klass	Vestluse ja väitluse käitumisnormide tundmine. Klassivestlus, diskussioon. Probleemi esitamine ja selle põhjal klassikaaslas(te)ga arutlemine, näidete toomine ning oma seisukoha põhjendamine. Rühmas või paaris erinevate ülesannete täitmine, töö ja oma rolli tutvustamine ning kaaslastelt konstruktiivse kriitika saamine õpetaja esitatud kriteeriumite alusel. Mängudes (nt pantomiim, rollimäng, lavastus) ja aktiivõppemeetodite kasutamisel (nt ajurünnak, rühmatöö) oma rollist, järjekorrast ja klassi reeglitest kinni
		pidamine.
	4.klass	Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja arvamus.

Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine.		Lisateabe otsimine.
Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E- kiri.	5.klass	Fakti ja arvamuse eristamine. Internet kui meediakanali analüüs. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine.
	6.klass	Fakti ja arvamuse eristamine. Kirja, e-kirja ja ametliku kirja kirjutamine, selle osad ja sobilik keelekasutus. Slängisõnade ja piltlike väljendite kasutamiseks sobiva aja ja koha valimine. Interneti kui meediakanali kriitiline analüüs ja oskus selle vahendusel sobilikku infot leida. Trükiajakirjanduse erapooletuse ja pakutava info kriitiline analüüs. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine.

Teksti vastuvõtt II kooliastmel

6. klass lõpuks
B1. tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi
B2. loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste
B3. võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid
B4. kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid

B. Teksti vastuvõtt (õppesisu ja –tegevused klassiti)

Õppesisu ja -tegevused

<p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus).</p> <p>Kuuldu konspekteerimine.</p>	<p>4. klass</p>	<p>Küsimustele vastamine tekstinäidetega või omasõnadega.</p> <p>Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Tööjuhendi lugemine.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel.</p> <p>Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).</p>
	<p>5. klass</p>	<p>Eesmärgistatud lugemine. Toimimine vastavalt tööjuhendile. Suulise ja kirjaliku kokkuvõtte tegemine</p>
		<p>loetud tekstist. Teksti kavapunktistamine ja selle põhjal mõistekaardi koostamine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel.</p> <p>Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine.</p>

	6. klass	<p>Küsimustele täislausega vastamine, vastamine tekitisnäidetega, küsimuste ja nende vastuste ümbersõnastamine. Vastuste võrdlemine, analüüs, vastandamine ja selle põhjuste analüüs. Tekstist info otsimine. Toimimine vastavalt tööjuhendile. Teksti kavapunktistamine ja selle põhjal mõistekaardi koostamine, mõistekaardi, kavapunktide, tabeli, graafiku või joonise lugemine ja selle põhjal kokkuvõtte tegemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine.</p> <p>Slängisõnade ja piltlike väljendite mõistmine. Jaatava ja eitava kõne tundmine. Oleviku, lihtmineviku, täismineviku ja ennemineviku ja tegumoe (isikulise ja umbisikulise) eristamine tekstis ja selle põhjal info analüüsimine. Kirjeldava, jutustava ja arutleva kirjandi põhjal kokkuvõtte tegemine, viitamine teiste autorite tsitaatidele. Õpilane mõistab eri liiki tarbeteksteteste ja oskab neist vajalikku infot leida. Õpilane mõistab erinevate meediakanalite olemust (raadio, televisioon, internet) ja meediatekste ning oskab nende põhjal esitada kokkuvõtet ja võrdlust.</p>
<p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>	4.klass	<p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).</p> <p>Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetavakohta kava, skeemi/kaardi koostamine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.</p>
	5.klass	<p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>

	6.klass	<p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart), selle põhjal info analüüsimine. Erinevate trükiste tundmine (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskaemi, küsimuste koostamine.</p> <p>Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku)põhjal järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>
Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.	4.klass	Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.
	5.klass	Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Tarbetekstidekeel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.
<p>Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.</p> <p>Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.</p>	6.klass	<p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/ vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava. Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam. Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.</p>
<p>Kirjandustekstid (4. klassis): kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise</p>	4.klass	<p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aegja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Rollimäng. Dramatiseering.</p> <p>Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).</p> <p>Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend,</p>

<p>koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Luuletuse</p>		<p>rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.</p>
<p>mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p>	<p>5.klass</p>	<p>Ilukirjanduse analüüs: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud. Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koha ja aja ning tegelaste iseloomustamine.</p>
<p>mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p>		<p>Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Teose põhjal näidendi, joonistuse, luuletuse vms koostamine.</p> <p>Luuletuse ja proosateksti mõtestatud lugemine (meeleolu, laad) ja luuletuse põhjal uue teksti või teose loomine.</p> <p>Teosele uue lõpu või alguse kirjutamine.</p>
<p>mõtestatud lugemine (meeleolu, laad).</p>	<p>6.klass</p>	<p>Ilukirjanduse analüüs: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud. Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koha ja aja ning tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Teose põhjal näidendi, joonistuse, luuletuse vms koostamine.</p> <p>Luuletuse ja proosateksti mõtestatud lugemine (meeleolu, laad) ja luuletuse põhjal uue teksti või teose loomine. Teosele uue lõpu või alguse kirjutamine.</p>
<p>Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades järgmisi teemavaldkondi.</p>	<p>4.klass</p>	<p>Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.</p> <p>Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi võieotsingut kasutades.</p>

		<p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri</p>
	5.klass	<p>Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.</p> <p>Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi võieotsingut kasutades.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri, meediatekstitid.</p>
	6-klass	<p>Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.</p> <p>Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi võieotsingut kasutades.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, e-kiri, ametlik kiri, kiri sõbrale, kirjeldav, jutustav ja arutlev kirjand,</p>
		<p>uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reklaam, kirjeldav, jutustav ja arutlev kirjand.</p>
<p>Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.</p>		

<p>Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ja aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.</p>
<p>Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.</p>
<p>Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.</p>
<p>Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.</p>
<p>Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ja tulevikuvahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.</p>
<p>Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja -edastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.</p>

Tekstiloome II kooliastmel

<p>6. klassi lõpuks</p>
<p>C1. leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist</p>
<p>C2. tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe</p>
<p>C3. tunneb kirjutamise põhietappe</p>
<p>C4. jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt</p>
<p>C5. esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne)</p>
<p>C6. kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita</p>

lihtsamaid planke ja vorme		
C7. avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis		
C8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades		
C. Tekstiloome (õppesisu ja –tegevused klassiti)		
Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.	4. klass	Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.
	5.klass	Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine niikirjalikult kui ka suuliselt selleks sobilikus vormis. Lühiettekande esitamine.
	6.klass	Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Kirjalikuks ettekandeks sobiva väljundi valik. Lühiettekande esitamine.
Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kavaja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.	4. klass	Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne), teksti eriversioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.
	5.klass	Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus ja teksti jagamine lõikudeks, mõtete või sündmuste reastamine. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Vormistamine. Oma vigade leidmine ja parandamine.
	6.klass	Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine ja selle andmine kirjalikus vormis. Kirjandi ülesehitus ja teksti jagamine lõikudeks, mõtete või sündmuste reastamine. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Vormistamine. Oma vigade leidmine ja parandamine.
Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Eri allikatest pärit info	4.klass	Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamislugu).

<p>võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine.</p> <p>Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus.</p> <p>Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal.</p> <p>Fakt ja arvamus.</p>	5.klass	<p>Lisateabe otsimine meediast, internetist, raamatutest, teiste inimeste käest. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Alustekst, selle edasiarendus täpsustuste toel.</p> <p>Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus.</p>
	6.klass	<p>Lisateabe otsimine meediast, internetist, raamatutest, teiste inimeste käest. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt.</p> <p>Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus.</p>
<p>Kiri, ümbriku vormistamine.</p> <p>Lühiettekanne, esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal.</p> <p>Privaatses ja avalikus keskkonnassuhtlemise eetika.</p>	4.klass	<p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p>
	5.klass	<p>Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p>
	6.klass	<p>Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.</p>
<p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse</p>	4.klass	<p>Eseme, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.</p>
	5.klass	<p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine.</p>

<p>ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang.</p> <p>Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine. Autorisuhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.</p>	6.klass	<p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.</p>
<p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine.</p>	4.klass	<p>Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine.</p> <p>Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmustelisisamisega.</p>
<p>Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p>	5.klass	<p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Aheljutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Arutlemine.</p> <p>Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>
<p>Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>	6.klass	<p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Aheljutustamine. Jutustuse ülesehitus.</p> <p>Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Arutlemine.</p> <p>Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine. Jutustuses aja, koha, tegelaste muutmise, uute sündmuste lisamine, uue lõpu loomine.</p>
<p>Raamatust kokkuvõtte ning lugemissoovituse</p>	4.klass	<p>Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine.</p>
	5.klass	<p>Raamatust kokkuvõtte ning lugemissoovituse kirjutamine; luuletuse kirjutamine.</p>
<p>kirjutamine; luuletuse kirjutamine (4. klassis).</p>	6.klass	<p>Raamatust kokkuvõtte ning lugemissoovituse kirjutamine; luuletuse kirjutamine.</p>

Õigekeelsus ja keelehoole II kooliastmel

6. klassi lõpuks
D1. tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid
D2. moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid
D3. kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja
D4. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates

D. Õigekeelsus ja keelehoole (õppesisu ja –tegevused klassiti)		
Üldteemad		
Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.	4. klass	Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.
Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.	5. klass	Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Kirjakeel ja argikeel.
Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.	6. klass	Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.
Häälikuõpetus ja õigekiri		
Tähestik. Täis- ja kaashäälikud.	4.klass	Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.
Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud.	5.klass	Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.
Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.	6.klass	Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.

Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> s-i kõrval. <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> -i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). <i>gi</i> - ja <i>ki</i> -liite õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine	4.klass	Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> s-i kõrval (nt <i>jalgsi, kärbsed</i>). <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimi). Tutvumine <i>gi</i> - ja <i>ki</i> -liiteõigekirjaga. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.
	5.klass	Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> s-i kõrval. <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> -i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). <i>gi</i> - ja <i>ki</i> -liite õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja
ja poolitamine (ka liitsõnades). Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. <i>f</i> -i ja <i>š</i> õigekiri.		õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. <i>f</i> -i ja <i>š</i> õigekiri.
	6.klass	Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> s-i kõrval. <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> -i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). <i>gi</i> - ja <i>ki</i> -liite õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. <i>f</i> -i ja <i>š</i> õigekiri.
Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist).	4.klass	Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist).
	5.klass	Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist).
	6.klass	Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist).
Sõnavaraõpetus		
Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sünonüümid. Antonüümid. Mitmetähenduslike,	4.klass	Sünonüümid. Antonüümid.
	5.klass	Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara. Sünonüümid. Antonüümid. Mitmetähenduslike, lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.

lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.	6.klass	Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sünonüümid. Antonüümid. Mitmetähenduslike, lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.
Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitegasõna erinevused.	4.klass	Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused
	5.klass	Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
	6.klass	Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine	4.klass	Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).
sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).	5.klass	Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).
	6.klass	Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).
Vormiõpetus ja õigekiri		
Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.	4.klass	-
	5.klass	Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.
	6.klass	Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.
Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatavaja	4.klass	Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava jaeitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses jamitmuses.

eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsusesning mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.	5.klass	Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.
	6.klass	Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik, täisminevikja enneminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.
Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsusja mitmus.	4.klass	Nimisõna. Omadussõna. Asesõna.
	5.klass	Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.
Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsusja mitmus.	6.klass	Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.
Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. <i>lik-</i> ja <i>ne-</i> liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited.	4.klass	Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
	5.klass	Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i> liitelised omadussõnad).
Omadussõnade käänamine ning õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i> liitelised omadussõnad).	6.klass	Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. <i>lik-</i> ja <i>ne-</i> liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i> liitelised omadussõnad).
	4.klass	Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.

Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.	5.klass	Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine.
Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine.	6.klass	Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine.
Sõnaraamatute kasutamine käändsõna	4.klass	-
põhivormide kontrollimiseks.	5.klass	-
	6.klass	Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.
Lauseõpetus ja õigekiri		
Lause. Alus ja öeldis.	4.klass	Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi.
Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi.	5.klass	Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.
Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.	6.klass	Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.
Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid.	4.klass	Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.
Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning kasutamine.	5.klass	Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning kasutamine.
	6.klass	Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning kasutamine.

Liitlause.	4.klass	-
Lihtlausete sidumine liitlauseks.	5.klass	Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.
Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.	6.klass	Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.
Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõnees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid.	4.klass	Otsekõne ja saatelause.
	5.klass	Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.
Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte jäselle kirjavahemärgid	6.klass	Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.
Muud õigekirjateemad		
Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed;	4.klass	Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed; ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.
ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused;	5.klass	Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed; ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.
perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.	6.klass	Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.
Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.	4.klass	Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.
	5.klass	Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.
	6.klass	

Lisategevused 4.klassi eesti keele tunnis, mida võimaldavad 35 tundi aastas:

arvutiklassi kasutamine referaatide koostamise eesmärgil või testide lahendamine või portfoolio kokkupanemine või interaktiivsete keelekeskkondade kasutamine erinevate oskuste ja teadmiste kinnistamiseks ja uute leidmiseks.

Eesti keel – III kooliaste

9. III kooliastme õpitulemused eesti keeles

Põhikooli lõpetaja:

- mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
- tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- suhtleb eesmärgipäraselt, valib konteksti sobiva suhtluskanali; väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt;
- osaleb diskussioonides ja rühmatöös, avaldab oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
- kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldot suuliselt ning kirjalikult;
- leiab asjakohast teavet meediast ja internetist, hindab seda kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt;
- tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt valmistuda eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks;
- kirjutab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;
- kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi veebiallikatest.

Suuline ja kirjalik suhtlus III kooliastmel

9. klassi lõpuks
A1. oskab valida suhtluskanalit; peab sobivalt telefonivestlusi ning asjalikku kirja- ja meilivahetust
A2. käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi
A3. oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse
A4. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid

A5. võtab loetut ja kuuldot eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis

A. Suuline ja kirjalik suhtlus (õppesisu ja –tegevused klassiti)		
Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid.	7. klass	Dialog. Suulise ja kirjaliku teksti erinevused. Släng. Ametlik stiil. Avaldus, seletus, CV. Suhtlusolukorda sobiva stiili ja sõnavara valimine.
Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine.	8. klass	Kõne- ja kirjakeele erinevused. Släng. Murre. Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Töövestlus, enesetutvustus, intervjuu andmine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine.
	9. klass	Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid.
		Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine.
Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine.	7.klass	Väitlus ja selle reeglid. Aktiivõppemeetodite rakendamise reeglid (ajurünnak, rühma- ja paaristöö, rühmatöö klassile esitlemine, näitlemine, keelemängud ujne). Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. kaaslase öeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine vastavalt õpetaja juhendile. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.
Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslase öeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise	8.klass	Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslase öeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine vastavalt õpetaja juhendile. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte ja konsepti tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. Väitlus, väitluse reeglid.

<p>arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid.</p> <p>Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.</p>		<p>Pressikonverents ja selle korraldamine.</p>
	9.klass	<p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.</p>
<p>Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid.</p>	7.klass	<p>E-kirja (ametliku ja mitteametliku) kirjutamine ja sobivastiili valik. Erinevate interneti portaalide ja väljaanneteteadmised ja analüüs. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid.</p>
<p>Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus.</p>	8.klass	<p>Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud.</p> <p>Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.</p>
<p>Anonüümsuse mõju keelekasutusele.</p>	9.klass	<p>Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud.</p> <p>Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.</p>
<p>Aktuaalse meediateksti</p>	7.klass	<p>Meediakanalite (ajakirjandus, internet) analüüs ja erinevate väljaannete tundmine. Fakti ja arvamuse, pehmete ja</p>
<p>kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine.</p>		<p>kõvade uudiste eristamine. Uudis, selle eesmärk, täpsus, ülesehitus. Arvamuslugu ja selle ülesehitus. Arvustus. Portreelugu. Intervjuu, dialoogiline persoonilugu, <i>online</i>-intervjuu, välkintervjuu. Juhtkiri.</p>

8.klass	Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Erinevate meediatekstide tundmine (juhtkiri, intervjuu, lugejakiri, arvustus, arvamislugu, portreelugu, uudis, reportaaž).
9.klass	Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine.

Teksti vastuvõtt III kooliastmel

9. klassi lõpuks	
B1.	orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi
B2.	loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste
B3.	teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist
B4.	suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust
B5.	teab peamisi mõjutusvahendeid
B6.	seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli
B7.	reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitabarvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega
B8.	kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides

B. Teksti vastuvõtt (õppesisu ja –tegevused klassiti)

7. klass	Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Uudis, selle eesmärk, täpsus, ülesehitus. Arvamislugu ja selle ülesehitus. Arvustus. Portreelugu. Intervjuu, dialoogiline persoonilugu, <i>online</i> -intervjuu,
-----------------	--

ning keeletekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.		välkintervjuu. Juhtkiri. Avaldus, seletus, CV. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Meilivestlus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.
	8. klass	Suulise ja kirjaliku teksti erinevuste mõistmine. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keeletekasutus. Juhtkiri, intervjuu, lugejakiri, arvustus, arvamislugu, portreelugu, uudis, reportaaž. Taotlus. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Meilivestlus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.
	9. klass	Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keeletekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.
Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.	7. klass	Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.
	8. klass	Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.
	9. klass	Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.
Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid.	7. klass	Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine. Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Arvamislugu ülesehitus ja pealkiri. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine. Sõnavabaduse põhimõttening selle piirangud.

<p>Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine.</p> <p>Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri.</p>	<p>8. klass</p>	<p>Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus.</p> <p>Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine.</p> <p>Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud.</p>
<p>Arvamusloo ülesehitus japealkiri.</p> <p>Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused.</p> <p>Televisioon ning raadio: avalik-õiguslikud kanalid ja erakanalid, tele- ja raadioprogrammide koostamise põhimõtted.</p>	<p>9. klass</p>	<p>Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine.</p> <p>Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Televisioon ning raadio: avalik-õiguslikud kanalid ja erakanalid, tele- ja raadioprogrammide koostamise põhimõtted. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine. Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud.</p>
<p>Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine.</p> <p>Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Meediaeetika kesksed põhimõtted.</p> <p>Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud.</p>		
<p>Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine ning</p>	<p>7.klass</p>	<p>Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine.</p>
<p>teabe otsimine ning teabeallikate ja info</p>	<p>8.klass</p>	<p>Veebilehtede eesmärgid. Veebist saadava info kriitiline hindamine.</p>

kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine.	9.klass	Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine.
Teabetekstide (õpiku, populaarteadusliku teksti) eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus.	7.klass	Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.
Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm).	8.klass	Teabetekstide (õpiku, populaarteadusliku teksti) eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.
Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.	9.klass	Teabetekstide (õpiku, populaarteadusliku teksti) eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.
Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe-	7.klass	Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.
	8.klass	Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.
ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.	9.klass	Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.

9. klassi lõpuks	
C1.	leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis
C2.	tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele
C3.	oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikest ettekannet ja kõnet)
C4.	oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamused; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt
C5.	seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimumingu eesmärgiga ning teiste tekstidega; vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates
C6.	põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis
C7.	kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekstes luues kui ka seostades

C. Tekstiloome (õppesisu ja –tegevused klassiti)		
Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine.	7. klass	Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.
	8. klass	Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teadustekstid: teadusartikkel, uurimus, monograafia ja väitekiri, nende eesmärgid, ülesehitus. Aimekirjandus ja selle eesmärgid.
Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.	9. klass	Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.

Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne	7.klass	Ettekande koostamine ning esitamine.
	8.klass	Ettekande koostamine ning esitamine. Diskussioon. Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Esinemisärevusest vabanemine.
näitlikustamine. Ettekande koostamine ning esitamine.	9.klass	Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ning esitamine.
Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest.	7.klass	Uudise pealkirjastamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.
Uudise pealkirjastamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine.	8.klass	Uudis: vastutus avaldatu eest. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, sellepõhjendamine.
Arvamuse kirjutamine: isiklikuseisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.	9.klass	Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudise pealkirjastamine. Intervjuutegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.
Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõtte ning kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine ja tekstiosa sidumine tervikuks. Arutleva teksti põhiosas oma seisukoha esitlemine, poolt- ja vastuargumentide toomine ja analüüs, näidete (oma ja tesite elust, ilukirjandusest, ajakirjandusest, televisioonist) esitamine oma seisukoha ilmestamiseks ja võrdluste toomine sarnaste olukordade ning probleemide kohta. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ning selle ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted.	7.klass	

<p>arutleva kirjandi kirjutamine.</p> <p>Arutlusteema leidmine ning sõnastamine isiklikukogemuse või alustekstide põhjal.</p> <p>Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus. Teksti pealkirjastamine.</p> <p>Tekstilõik ning selle ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti</p>	<p>8.klass</p>	<p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte ning kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine.</p> <p>Arutlusteema leidmine ning sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine.</p>
<p>sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.</p>	<p>9.klass</p>	<p>Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte ning kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine. Arutlusteema leidmine ning sõnastamine isikliku kogemusevõi alustekstide põhjal. Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ning selle ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.</p>
<p>Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.</p>	<p>7.klass</p>	<p>E-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus.</p>
<p>Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine.</p>	<p>8.klass</p>	<p>E-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: seletuskiri.</p>
<p>Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine.</p>	<p>9.klass</p>	<p>Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.</p>
<p>Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine.</p>	<p>8.klass</p>	<p>Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Sünonüümid, homonüümid. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega.</p>

Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.		Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.
	9.klass	Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.
Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.	7.klass	Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted.
	8.klass	Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.
	9.klass	Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.

Õigekeelsus ja keelehoole III kooliastmel

9. klassi lõpuks
D1. väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; edastab võõrkeeles kuulnud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid
D2. tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides
D3. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit
D4. teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada
D5. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust
D6. leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise

ja mõistesuhteid
D7. teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest
D8. teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe
D9. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsidest ja hinnates

D. Õigekeelsus ja keelehoole (õppesisu ja –tegevused klassiti)		
Üldteemad		
Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Oskussõnavara.	7. klass	Kirjakeel ja argikeel. Võõrsõnad. Võõrkeelse nime, sõna, väljendi, tsitaatsõna ja – väljendi tunnused. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.
Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud.	8. klass	Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.
võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.	9. klass	Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.
Häälikuõpetus ja õigekiri		
Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid.	7.klass	Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Silbitamine. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Õigehääldus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed. Omasõnad ja võõrsõnad. Veohtlike võõrsõnade õigekiri. ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimine.

Veohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Silbitamine, pikk ja lühike silp. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Õigehääldus: rõhk ja	8.klass	Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Õigehääldus: rõhk ja välde. ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimine. Omadussõnad ja selle võrdlusastmed, . Veohtlikud käändsõnavormid.
	9.klass	ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning
välde. Välte ja õigekirja seosed. Omasõnad ja võõrsõnad. Veohtlike võõrsõnade õigekiri. ÕSist (nii veebi- kuika raamatuvariandist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimine.		õigehäälduse kontrollimine.
Sõnavaraõpetus		
Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid.	7.klass	Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ning veohtlikud paronüümid. Keelendite stiilivärving.
Homonüümid ning veohtlikud paronüümid.	8.klass	Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.
Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.	9.klass	Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ning veohtlikud paronüümid. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.
Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad.	7.klass	Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine, laenamine teistest keeltest ja sõnade loomine. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.
Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.	8.klass	Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine, laenamine teistest keeltest ja sõnade loomine. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus. Keelekorralduse kolm osa (üldkeele-, oskuskeele- ja

		nimekorraldus).
	9.klass	Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine, laenamine teistest keeltest ja sõnade loomine. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.
Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad.	7.klass	„Eesti õigekeelsussõnaraamat” nii raamatu kui veebiallikana ja nende kasutamine. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.
Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.	8.klass	Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.
	9.klass	Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähendusening stiilivärvingu leidmiseks.
Vormiõpetus ja õigekiri		
Sõnaliigid: tegusõnad,	7.klass	Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja
käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja häädsõnad).	8.klass	häädsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja häädsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.
Sõnaliikide funktsioon lauses.	9.klass	Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja häädsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.
Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid.	7.klass	Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöörddevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Tegusõna käändelised vormid.
Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöörddevormi leidmine	8.klass	Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöörddevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja

ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend-ja väljendtegasõna.		väljendtegasõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
Tegusõnade kokku-ja lahkukirjutamine.	9.klass	Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördvormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend-ja väljendtegasõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veahtlikud käändevormid.	7.klass	Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veahtlikud käändevormid. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed. Veahtlikud määr- ja kaassõnad ning nende kokku- ja lahkukirjutamine.
Käändsõna astmevaheldus: veahtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.	8.klass	Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veahtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus: veahtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veahtlikud sõnad. Nimi-, arv- ja omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
Omadussõna võrdlusastmed: veahtlikud sõnad. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.	9.klass	Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veahtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus: veahtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veahtlikud sõnad. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.	7.klass	Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.
järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.	8.klass	Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.
	9.klass	Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.
	7.klass	Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatud sõnade kokku- ja lahkukirjutamine

Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine.		põhireeglid.
Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.	8.klass	Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.
	9.klass	Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.
Lauseõpetus ja õigekiri		
Lause. Lause suhtluseesmärgid.	7.klass	Lause. Lause suhtluseesmärgid.
	8.klass	Lause. Lause suhtluseesmärgid.
	9.klass	Lause. Lause suhtluseesmärgid.
Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.	7.klass	Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.
Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.	8.klass	Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. Ütte ja selle kirjavahemärgistamine.
Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.	9.klass	Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.
Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause.	7.klass	Lihtlause õigekiri. Tsitaat. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri.
Rindlause osalausetehendamine võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine	8.klass	Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Väljajäteline lause. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht-ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.

ne. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendiõigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht-ja liitlause sõnajärg.	9.klass	Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht-ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmise kaudkõneks.
Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmise kaudkõneks.		
Muud õigekirjateemad		
Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.	7.klass	Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid.
	8.klass	Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.
	9.klass	Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.
Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekirja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.	7.klass	Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus.
	8.klass	Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.
	9.klass	Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.

10. Õppe- ja kasvatuseesmärgid kirjanduses

Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisostust ning omandab püsivalugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;
- väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusostust;
- arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
- kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
- laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;
- hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

Kirjandus – II kooliaste (5. ja 6. klass)

11. II kooliastme õpitulemused kirjanduses

6. klassi lõpetaja:

- on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaostkusi;
- mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
- mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
- jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
- kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Õpitulemused 6. klassi lõpuks
A1. on läbi lugenud vähemalt kaheksa eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut)
A2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist
A3. tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest

A. Lugemine (õppetegevused klassiti)		
Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.	5. klass	Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.
Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud	6. klass	Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

jälgimine.		
Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemise raamat. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.	5.klass	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemise raamat. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Lugemise raamat. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemise raamat. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.	6.klass	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemise raamat. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine II kooliastmel

Õpitulemused 6. klassi lõpuks	
B1.	jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel
B2.	jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale
B3.	jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu

B. Jutustamine (õppetegevused klassiti)		
Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või	5. klass	Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel.

kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsiooni, karikatuuri, koomiksi) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.		Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Fantaasialoo jutustamine.
	6. klass	Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsiooni, karikatuuri, koomiksi) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine II kooliastmel

Õpitulemused 6. klassi lõpuks
C1. koostab teksti kohta eri liiki küsimusi
C2. vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega
C3. koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu
C4. järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha
C5. kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega
C6. leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte
C7. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust
C8. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse
C9. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi
C10. seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust
C11. mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele
C12. 6. klassi lõpetaja seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust

C. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine (õppetegevused klassiti)		
Teose mõistmist toetavad tegevused		
Küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused, fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Tekstikavastamine: kavapunktid väitlausestena ning märksõnadena.	5. klass	Küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Tekstikavastamine: kavapunktid väitlausestena ning märksõnadena.
Küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused, fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausestena ning märksõnadena.	6. klass	Küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused, fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausestena ning märksõnadena.
Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.	5.klass	Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Detailide kirjeldamine. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste ning lugemismuljete sõnastamine.
	6.klass	Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete
Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste ning lugemismuljete sõnastamine.		näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste ning lugemismuljete sõnastamine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest ning oma sõnavara rikastamine.	5.klass	Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest ning oma sõnavara rikastamine.
	6.klass	Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest ning oma sõnavara rikastamine.
Teose/loo kui terviku mõistmine		
Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ning käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased.	5.klass	Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ning käitumise põhjendamine. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased.
	6.klass	Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ning käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased.
Sündmuste toimumiseaja ning koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjuse-tagajärje seosed.	5.klass	Sündmuste toimumise aja ning koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjuse-tagajärje seosed.
	6.klass	Sündmuste toimumise aja ning koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjuse-tagajärje seosed. Minajutustaja kui loo edastaja.
Minajutustaja kui loo edastaja.		

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine		
Epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Lihtsamatesümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine.	5.klass	Epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ning eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.
Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ning eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõlatunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.	6.klass	Epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ning eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.
Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine		
Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Imemuinasjutu sisutunnused. Tekke- ja	5.klass	Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Imemuinasjutu sisutunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus. Seiklusjutu tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm:salm. Animafilmi olemus.

<p>seletusmuistendi tunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus.</p> <p>Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused.</p> <p>Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane.</p>	6.klass	<p>Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Imemuinasjutu sisutunnused. Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused.</p> <p>Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane. Tegelasvahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused.</p> <p>Koomiline ja mittekoormiline. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.</p>
<p>Tegelasvahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused.</p> <p>Koomiline ja mittekoormiline. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.</p>		

Esitamine II kooliastmel

D. Esitamine (õpitulemused II kooliastmel)		
6. klassi lõpuks		
D1. 6. klassi lõpetaja esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.		
D. Esitamine (õppetegevused klassiti)		
<p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast.</p>	5. klass	<p>Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine, õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialogi või monoloogina).</p> <p>Rollimäng, rolliteksti esitamine.</p>

Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Rollimäng, rolliteksti esitamine.	6. klass	Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine, õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Rollimäng, rolliteksti esitamine.
--	-----------------	---

Omalooming II kooliastmel

E. Omalooming (õpitulemused II kooliastmel)

6. klassi lõpuks

E1. 6. klassi lõpetaja kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti

E. Omalooming (õppetegevused klassiti)

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine.	5. klass	Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ning tunnete kirjeldamine.
Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ning tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.	6. klass	Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ning tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.
Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses.	5. klass	Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Minavormisjutustamine.
Minavormis jutustamine.	6. klass	Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.
Teemamapp tänapäeva kultuurinähtuste või	5. klass	Teemamapi vorm (mapp, karp, CD vms), sisu ja vormistamine.

kultuurilooliste isikute kohta. Teemamapi vorm (mapp, karp, CD vms), sisu ja vormistamine.	6. klass	Teemamapp tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta. Teemamapi vorm (mapp, karp, CD vms), sisu ja vormistamine.
Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:		
1) loomamuinasjutu, imemuinasjutu, tekke- või seletusmuistendi, hiiu- või vägilasmuistendi, seiklus- või fantaasiajutu, mälestusloo;	5.klass	1) loomamuinasjutu, imemuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, mälestusloo;
	6.klass	1) loomamuinasjutu, imemuinasjutu, tekke- või seletusmuistendi, hiiu- või vägilasmuistendi, seiklus- või fantaasiajutu, mälestusloo;
2) vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, luuletuse põhjal samasisulise jutu; algustähekordustega naljaloo;	5.klass	2) vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, luuletuse põhjal samasisulise jutu;
	6.klass	2) vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, luuletuse põhjal samasisulise jutu; algustähekordustega naljaloo;
3) looduskirjelduse, loomtegelase või kirjandusliku tegelase kirjelduse; teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülje, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loo sündmustiku edasiarenduse, loole uue või jätkuva lõpu, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale või muud sellist.	5.klass	3) loomtegelase või kirjandusliku tegelase kirjelduse; sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loo sündmustiku edasiarenduse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale või muud sellist.
	6.klass	3) looduskirjelduse, loomtegelase või kirjandusliku tegelase kirjelduse; teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülje, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loo sündmustiku edasiarenduse, loole uue või jätkuva lõpu, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale või muud sellist.
või jätkuva lõpu, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale või muud sellist.		

ppesisu II kooliastmel (5. ja 6.klassis)

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavat kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid valitakse eestija väliskirjanike loomingust, arvestades II kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt. II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka Eesti luule esindusautorid: L. Koidula, Juhan Liiv, M. Under, H. Runnel ja L. Tungal.

Tundides käsitletavat ja terviklikult loetavat kirjandusteoseid valitakse arvestusega, et esindatud oleksid erinevad teemavaldkonnad. Teemavaldkonnad on kindlaks määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatusesmäärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalset, väärtus- ja enesemääratluspädevust) ning läbivaid teemasid

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ning aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kauges maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ning tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.

Teabe keskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabeedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetkening ajaloo jäädvustajad jms.

Käsitletavat teosed
E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.
Erich Kästner „Veel üks Lotte“, James Krüss „Timm Thaler ehk Müüdnud naer“, Astrid
Lindgren „Vennad Lõvisüdamed“ või „Röövlitütar Ronja“, Alan Marshall „Ma suudan hüpata üle lompide“, Ferenc Molnar „Pal-tänava poisid“, Christine Nöstlinger „Vahetuslaps“, Joanne Kathleen Rowling „Harry Potter ja tarkade kivi“, John Ronald Reuel Tolkien „Kääbik“, Mark Twain „Tom Sawyeri seiklused“; vähemalt üks uudisproosa teos omal valikul; üks vabaltvalitud luulekogu.
Õpilane loeb igal õppeaastal läbi vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut).
Rahvaluuletekstid
Rahvalaulud: töölaulud, laulud tarkusest ja rumalusest, maagilised laulud, loitsud. Kalevalalood. Looma- ja imemuinasjutud. Saksa muinasjutt „Luikedes järve“. Tekke- ja seletusmuistendid. Hiu- ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll). Piiblilood, erinevate rahvaste müüdid. Tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäändud.
Põhjalikumalt käsitletavat autorid
Sissevaateid Friedrich Robert Faehlmanni, Harri Jõgisalu, Andrus Kiviräha, Friedrich Reinhold Kreutzwaldi, Astrid Lindgreni ja Leelo Tungla ning mõne paikkondlikult tähtsa kirjaniku elu-, tegevus- ja loomingulukku.
Mõisted
Epiteet, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, vanasõna, võrdlus.

Kirjandus – III kooliaste

12. III kooliastme õpitulemused kirjanduses

Põhikooli lõpetaja:

on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;

väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;

tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;

mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi;

väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatut üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;

kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka internetti.

Lugemine III kooliastmel

A. Lugemine (õpitulemused III kooliastmel)		
9. klassi lõpiks		
A1. on läbi lugenud vähemalt kaksteist eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut)		
A2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist		
A3. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega		
. Lugemine (õppetegevused klassiti)		
Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiireja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine.	7.klass	Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.
Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoscuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.	8.klass	Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoscuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.
Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoscuse hindamine.	9.klass	Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoscuse hindamine.
Huvipakkuva kirjanduse leidmine jaiseseisev lugemine. Lugemisoroom. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele.	7.klass	Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisoroom. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele.
Lugemisoroom. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja		Lugemisoroomituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.	8.klass	Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
	9.klass	Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine III kooliastmel

B. Jutustamine (õpitulemused III kooliastmel)

9. klassi lõpuks

B1. Põhikooli lõpetaja jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni

B. Jutustamine (õppetegevused klassiti)

Tekstilähedane	7.klass	Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo
jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppudelisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.		

lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.	8.klass	Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppudelisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.
	9.klass	Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppudelisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine III kooliastmel

C. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine (õpitulemused klassiti III kooliastmel)
9. klassi lõpuks
Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused
C1. vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele
C2. kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate
C3. kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle
C4. kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest
C5. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust

C6. leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte
C7. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse
Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine
C8. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi
C9. selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust
C10. mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes
Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine
C11. eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike ning nimetab nende tunnuseid
C12. seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust

C. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine (õppetegevused klassiti)		
Teose mõistmist toetavad tegevused		
Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused	7. klass	Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.
	8. klass	Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.
	9. klass	Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.
Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja	7. klass	Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine.
	8. klass	Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teemaja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti

peamõtte sõnastamine.		koostamine.
Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine.	9. klass	Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teemaja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspektikoostamine.
Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine	7. klass	Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.
	8. klass	Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete
oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine.		tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.
Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.	9. klass	Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.
Tundmatute sõnade tähenduseotsimine	7.klass	Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.	8.klass	Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.
	9.klass	Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.
Teose/loo kui terviku mõistmine		
Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutusteleidmine. Lihtne jakeeruline tegelane. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine.	7.klass	Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.
Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja	8.klass	Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.
sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.	9.klass	Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.

Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.	7.klass	Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjandusliktegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.
Kirjanduslik tegelane ja selleprototüüp.	8.klass	Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjandusliktegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.
Kirjanduse tüüptegelasi.	9.klass	Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjandusliktegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.
Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.		
Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine.	7.klass	Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.
e. Miljöö kirjeldamine.	8.klass	Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.
Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.	9.klass	Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.
Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.		
Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine.	7.klass	Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine.
Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.	8.klass	Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolisestähenduse uurimine.
Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti	9.klass	Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise

aja- või kultuuriloolise tähenduseuurimine.		tähenduse uurimine.
Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.	7.klass	Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.
	8.klass	Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.
	9.klass	Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.
Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine		
Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementideleidmine autoriluulest.	7.klass	Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust.
	8.klass	Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust.
	9.klass	Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest.
Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine.	7.klass	Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.
	8.klass	Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegoorianing allteksti mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomikaleidmine.

Allegooria ning allteksti mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.	9.klass	Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegoorianing allteksti mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.
Luuleteksti	7.klass	Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära
tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine.		leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse arendamine.
Teose stiililise eripära kirjeldamine. Omakujundliku väljendusoskuse	8.klass	Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.
hindamine ja arendamine.	9.klass	Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.
Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine		
Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus,	7.klass	Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Prototüüp.
sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus.	8.klass	Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane. Prototüüp.
Muutuv ja muutumatutegelane. Prototüüp.	9.klass	Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane. Prototüüp.
Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum).	7.klass	Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Kõnekäänu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Tänapäeva folkloor ehk poploor.

Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid.	8.klass	Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Kõnekäänud ja vanasõna olemus. Puändi olemus.
Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Müüdi tunnused. Usundilise muistendi tunnused. Kõnekäänud ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Tänapäeva folkloor ehk	9.klass	Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Müüdi tunnused. Usundilise muistendi tunnused. Kõnekäänud ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Tänapäeva folkloor ehk poploor.
poploor.		
Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning draamatika tunnused.	7.klass	Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning draamatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli ja miniatuuri tunnused. Reisikirja olemus.
Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli ja miniatuuri tunnused. Seiklus-,ulme- ja detektiivromaani tunnused.	8.klass	Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning draamatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid) tunnused. Seiklus-, ulme- ja detektiivromaani tunnused. Robinsonaading utoopia tunnused.
Robinsonaadi ning utoopia tunnused. Reisikirja olemus.	9.klass	Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning draamatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli ja miniatuuri tunnused. Seiklus-, ulme- ja detektiivromaani tunnused. Robinsonaadi ning utoopia tunnused. Reisikirja olemus.
	7.klass	Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Piltluule. Motiivi olemus.
	8.klass	Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Ballaadi, soneti ja vabavärsilise luule tunnused. Piltluule. Motiiviolemus.

	9.klass	Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Piltluule. Motiivi olemus.
Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus.	7.klass	Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Kirjandusteose dramatiseering.
Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik.	8.klass	Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus. Kirjandusteose dramatiseering.
Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering.	9.klass	Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering.
Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis.	7.klass	Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering. Arvustuse olemus.
	8.klass	Arvustuse olemus.
Kirjandusteose ekraniseering. Arvustuse olemus.	9.klass	Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering. Arvustuse olemus.

Esitamine III kooliastmel

D. Esitamine (õpitulemused III kooliastmel)

9. klassi lõpuks

D1. esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust

D2. koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande

D. Esitamine (õppetegevused klassiti)

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside

7. klass

eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon.

hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.		Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.
	8. klass	Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga
	9. klass	Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.
Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Teost tutvustava ettekande koostamine ning esitamine.	7. klass	Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Teost tutvustava ettekande koostamine ning esitamine.
Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine.	7. klass	Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu ehk lavastuse esitamine.
	8. klass	Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu ehk lavastuse esitamine.

	9. klass	Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialogi või monoloogina). Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu ehk lavastuse esitamine.
E. Omalooming (õpitulemused III kooliastmel)		
9. klassi lõpuks		
E1. kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljö kirjeldus) või jutustava (muinasjutt või muistend) teksti		
E2. kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja		
E. Omalooming (õppetegevused klassiti)		
Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:		
1) koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist;	7. klass	1) koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loomuudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist;
	8. klass	1) seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist;
	9.klass	1) koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loomuudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist;

<p>2) ulme- või detektiivjutu, haiku, vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosa- või luuletteksti</p>	<p>7. klass</p>	<p>2) ulme- või detektiivjutu, haiku, vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosa- või luuletteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti,</p>
<p>dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjalkuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, minavormis loo, detailidega</p>		<p>minavormis loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, ühest ja samast sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist;</p>
<p>laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, ühest ja samast sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist;</p>	<p>8. klass</p>	<p>2) ulme- või detektiivjutu, haiku, vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosa- või luuletteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, minavormis loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, ühest ja samast sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist;</p>
	<p>9.klass</p>	<p>2) ulme- või detektiivjutu, haiku, vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosa- või luuletteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, minavormis loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, ühest ja samast sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist;</p>
<p>3) muinasjutu, muistendi ja regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või eluloo, tegelaste juhtlased, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;</p>	<p>7. klass</p>	<p>3) muinasjutu, muistendi ja regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või eluloo, tegelaste juhtlased, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;</p>

kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;	8. klass	3) muinasjutu, kujundirikka luuletuse, tegelase iseloomustuse või eluloo, tegelaste juhtlused, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;
	9.klass	3) muinasjutu, muistendi ja regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või eluloo, tegelaste juhtlused, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;
4) teemamapi või lühiuurimuse tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta.	7. klass	-
	8. klass	4) lühiuurimuse tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta.
	9.klass	4) teemamapi või lühiuurimuse tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta.
Õppesisu ja õppetegevused III kooliastmel (7.-9.klass)		
Kirjandustekstide valik		
<p>Loetavad ja tundides käsitletavat kirjanduse eri liike ja žanreid esindavad tekstid valitakseesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades III kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Teemavaldkonnad on määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatusesmäärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalne, väärtus- ja enesemääratluspädevus) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavat ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad. Õpilane valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogu infosüsteemi</p>		
<p>Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, eneseväärikus, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ja teiste vajadused ning huvid, kirjutatud ja kirjutamata seadused, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, eesmärgid, eneseotsingud, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, õnnelik olemine, minu tugevad ja nõrgad küljed, rikkuse ja vaesuse probleemid jms.</p>		

<p>Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, kodu toetav jõud, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate ja kasuvanematega, eri põlvkondade ühised ja erinevad tõekspidamised, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, suhted eakaaslastega, suhted õpetajatega, poiste ja tüdrukute suhted, esimene armastus, ühised väärtused, kohustused ja vastutus, koostegutsemine ja üksiolek, üksiolek ja hirmud, erinevad kooliprobleemid, vägivald koolis, abivajaja ning aitaja, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, mina grupi liikmena, liidriks olek, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel ning lubatuja lubamatu vahel jms.</p>
<p>Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: kultuuride mitmekesisus, elu erinevates kultuurides, rahvuskultuur, regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur, sallivus erinevate kultuurinähtuste suhtes, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislakhus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, rahvuskultuuri eripära ja olulisus</p>
<p>rahvale, rahvuskultuuri säilitajad ja arendajad, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.</p>
<p>Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, mängulisus elusja loomingus, leidlik probleemide lahendamine, loova mõtteviisi rakendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängu ja elu piirid, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid, riskeerimisjulgus, mõtlemisvabadus ja mõtlemiskohustus jms.</p>
<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng: roheline mõtteviis, minu osa looduse hoidmisel, üleilmsed loodushoiuprobleemid, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, tasakaal looduses, aastaegade omanäolisus, loodus kui ilu allikas, linna- ja maakeskkonna erinevus jms.</p>
<p>Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: mina Eesti ühiskonna liikmena, minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, ajaloomälu, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, murdekeele omapära, kodupaiga väärtustamine, kangelaslikkus, rahvusidentiteet, suhted teiste rahvaste esindajatega, eestlaste ja muu emakeelega inimeste suhted, rassismiprobleemid, teistsuguste kultuuride austamine jms.</p>
<p>Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ja infoallikas, internet kui ohuallikas, keeleline mõjutamine, käitumine suhtlusportaalides, infoteadlik inimene, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.</p>
<p>Põhjalikumalt käsitletavat teosed ja autorid</p>
<p>III kooliaste</p>
<p>A. Kitzbergi „Libahunt“, E. Vilde „Pisuhänd“, O. Lutsu „Kevade“, A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“, A. Kiviräha „Rehepapp,</p>

Sissevaateid Fred Jüssi, Lydia Koidula, Juhan Liivi, Viivi Luige, Oskar Lutsu, Lennart Meri, Jüri Parijõe, Kristjan Jaak Petersoni, Hando Runneli, Anton Hansen Tammsaare ja Marie Underi ning mõne paikkondlikult tähtsa kirjaniku elu-, tegevus- ja loomingulukku.

Rahvaluule tekstivalik

muistendid. Kaval- Antsu ja Vanapagana lood. Rahvalaulud (sõprusest ja vaenlastest, mõistatuslaulud, pulma- ja armastuslaulud, kiidu- ja pilalaulud, tähtpäeva-, mängu- ja draamaelementidega laulud). Rahvanaljandid, anekdoodid. Piiblilood, erinevate rahvaste müüdid. Sõpruse teemalised ja eetilisi hoiakuid kajastavad, aja, tähtpäevade ning kommetega seotud vanasõnad ja kõnekäänud. Eesti rahva mõistatusi.

Mõisted

Kõnekääänd, vanasõna, mõistatus, muinasjutt, muistend, regilaul, riimiline rahvalaul; eepika, lüürika, draamatika; eepos, romaan, jutustus, novell; ballaad, valm, sonett, haiku, vabavärs; tragöödia, komöödia

Sisukord

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	1
1. Valdkonnapädevus	1
2. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	1
3. Üldpädevuste arengu toetamine ja õppekava läbivate teemade käsitlemine	3
4. Õpitulemused III kooliastme lõpuks	4
5. Ainevaldkonna õppeained ja nädalatundide jaotumine klassiti Prangli Põhikoolis	4
6. Õppe- ja kasvatusesmärgid eesti keeles	5
7. I kooliastme õpitulemused eesti keeles	5
8. II kooliastme õpitulemused eesti keeles	17
9. III kooliastme õpitulemused eesti keeles	37
10. Õppe- ja kasvatusesmärgid kirjanduses	54
11. II kooliastme õpitulemused kirjanduses	54
12. III kooliastme õpitulemused kirjanduses	65